

Periodiek systeem van de elementen

met toepassingen van chemische stoffen

H
WATERSTOF 1
● brandstof raket
○ verbranding
○ kernfusie
○ energiedrager: brandstofcel
ammoniak, water

Li
LITHIUM 3
○ stuurakkoordbrandstof
○ batterij mobiele GSM
○ vliegvlugonderdelen
○ visiemiddel voor solderen
○ glas, geneesmiddel

Na
NATRIUM 11
● wegvijverlichting
○ wasmiddel, ontstopper
● keukenzout, soda, glas
● airbag, bakpoeder
● cosmetica, zeep

K
KALIJUM 19
● kunstmest
○ glas, lens
● zeep
● zuurafmasker
● diëetzout

Rb
RUBIDIUM 37
○ foto-elektrische cel
○ gasvanger radiobuis
● hartspieronderzoek
● brandstofcel, hard glas
● controle bloedsomloop

Cs
CESIUM 55
○ foto-elektrische cel
○ gammabestralingsbron
○ atoomklok
○ infraroodlamp
○ stuurakkoordbrandstof

Fr
FRANCIUM 87

Be
BERYLLIUM 4
○ röntgenbuisvenster
○ ruimtetelescoop
● motorbussen helikopters
● lichtelegering
● vonkvlam gereedschap

Li
LITHIUM 3
○ stuurakkoordbrandstof
○ batterij mobiele GSM
○ vliegvlugonderdelen
○ visiemiddel voor solderen
○ glas, geneesmiddel

Mg
MAGNESIUM 12
○ lichtkogel
● vlieg, vliegtuig, racefiets
● badzout
● turnpoeder
● pigment, vulstof

Ca
CALCIUM 20
○ kalkdetector
○ ruimtevvaartmateriaal
○ fietsframes en -onderdelen
○ lampen voor TV-productie

Sr
STRONTIUM 38
● nucleaire batterij
● boel, veerstation
● mielen herenactiviteit
● lichtgevende verf
● vuurwerk, glasvezel

Ba
BARIUM 56
○ gasvanger radiobuis
● geneesmiddel (additieff)
● vult-, kleurstof papier
● vuurwerk, magiëto
● pigment, glas

Ra
RADIUM 88

Bekijk het periodiek systeem van de elementen ook online!

Online is per element informatie beschikbaar over bijvoorbeeld het voorkomen, de herkomst van de naam en de toepassingen.

Kijk voor meer info op www.periodieksysteem.com

Vakkenpakket of opleiding nog kiezen?

Kijk dan op www.exactwatjezoekt.nl, www.proef.info, www.dagvandechemie.nl

Sc
SCANDIUM 21
○ kalkdetector
○ ruimtevvaartmateriaal
○ fietsframes en -onderdelen
○ lampen voor TV-productie

Y
YTTRIUM 39
● turbine motor
● supergeleider
● camera lens
● booglasstaf
● laser, radar (filter)

La
LANTHAAN 57
● vuursteen
● waterstofopslag
● batterij-elektrode
● straalstoren
● remmer aderverkalking

Ac
ACTINIUM 89

Ti
TITAN 22
○ spuit
○ vliegtuig, trein (TGV)
● botbreuken, prothese
● chirurgie materiaal
● pigment: verf, papier

Zr
ZIRKONIUM 40
○ splijstofomhulsel
○ slagboedel
● namaakdiamant
● vuuraste bekleding
● zuurstofmeter

Hf
HAFIUM 72
○ kernreactorvezel
○ kernreactoropstelling
○ gasvanger vacuumbuis
○ straalstoren
○ gereedschap

Rf
RUTHERFORDIUM 104

V
VANADIUM 23
○ constructiemateriaal
○ gereedschap, veer
● straalmotor
● aangeproefde verf
● warmtegeleid glas

Nb
NIOBIUM 41
● snijgereedschap
● pipelijding
● smeermiddel
● booglasstaf
● implantaten

Ta
TANTAAL 73
○ condensator
○ vacuumbuisgloeidraad
○ snijgereedschap, raket
○ anode röntgenbuis
○ camera lens

Db
DUBNIUM 105

Cr
CHROOM 24
● verfransen, beschermen
○ staal: gereedschap, mes
○ radiodiagnostiek, leerlooien
● verf, laser

Mo
MOLYBDEEN 42
○ raketmotor, turbine
● vlamvertrager
● weerstandsdrad
● ontzwellende olie

W
WOLFRAM 74
○ laslektrode
○ gloeidraad lamp
○ pantser, granaat, kogel
○ anode röntgenbuis
○ snij-, boorgereedschap

Sg
SEABORGIUM 106

Mn
MANGAAN 25
○ staal: railwissel
○ gereedschap, wielas
○ kluis, ploegijzer
○ batterij, meststof
○ glas: pigment

Tc
TECHNETIUM 43
○ stralingsbron voor medisch onderzoek

Re
RENIUM 75
○ gloeidraad oven
● permanente magneet
● ber: superbenzine
● deklaag sieraden
● anode röntgenbuis
● thermokoppel

Bh
BOHRIUM 107

Fe
IJZER 26
○ machine, magneet
● liets, brug, auto, boot
● conservenblik
● gereedschap, spijker
● waterzuivering

Ru
RUTHENIUM 44
● autobougie
● elektroch contact
● weerstandsdrad
● spindop
● sieraden

Os
OSMIUM 76
● katal: ammoniakker
● vulpen
● kompasnaald
● lager: klik, horloge
● sieraden

Hs
HASSIUM 108

Co
KOBALT 27
○ bron van gammastralen
○ veiligheidschermes
○ permanente magneet
○ uitlaatkatalysator
○ pigment

Rh
RHODIUM 45
○ projectorspiegel
○ prietplaat mobiele
● sleutels
● kat: uitlaatas
● sieraden
● prietplaat mobiele

Ir
IRIDIUM 77
○ bestraling tumoren
○ injectie-naald
○ standaardmeter
○ vulpenpunt

Mt
MEITNERIUM 109

Ni
NIKKEL 28
● munta, kat: verharding
● tafelbestek
● wispel, smeltkroes
● opslag van waterstof
● pigment

Pd
PALLADIUM 46
● kat: uitlaatas
● waterstofscherming
● tandheelkunde: kronen
● sieraden
● prietplaat mobiele

Pt
PLATINA 78
● kat: salpeterzuur
● laboratoriumkroes
● glasvat: juwelen
● tumorbehandeling

Ds
DARMSTADTIUM 110

Cu
KOPER 29
○ draad, kabel, printplaat
○ bron: beeld, medaille
○ munt, bus, kraan
○ pijp, scheepsschroef
○ luidklok, carillon

Ag
ZILVER 47
○ spiegel, batterij
○ antimicrobieel middel
○ munten, sieraden
○ medaille, bestek

Au
GULD 79
● valutametaal
● sieraden, medaille
● elektrisch contact
● tandheelkunde: kronen
● reumabehandeling

Rg
ROENTGENIUM 111

Zn
ZINK 30
● beschermingslaag metalen
● batterij, dakgoot
● auto-onderdelen
● cosmetica, wit pigment
● rubberbereiding

Cd
CADMIUM 48
● sprinkler
● kernreact: regelstaaf
● scherm: röntgen
● pigment: email, keramiek, sileverf

Hg
KWIK 80
● wegvijverlichting
○ hoogtezon, spaarlamp

Cn
COPERNICIUM 112

De niet-ontleedbare stof is bij kamertemperatuur:

WATERSTOF 1 gasvormig
KWIK 80 vloeibaar
NATRIUM 11 vast (het element komt in de natuur voor)
TECHNETIUM 43 vast (het element komt niet in de natuur voor; het wordt kunstmatig bereid)

Voorkomen in de natuur:

IJZER 26 hoofdzakelijk in ontleedbare stoffen (verbindingen)
GOUD 79 hoofdzakelijk in de niet-ontleedbare stof
ZWAVEL 16 zowel in ontleedbare stoffen als in de niet-ontleedbare stof

Toepassing als:

IJZER 26
○ = de niet-ontleedbare stof
● = legering
* = ontleedbare stof (verbinding) /Cement/ = grondstof voor ...
Gips = afgebeelde toepassing
ber.: bereiding
kat.: katalysator
react.: reactor
Uitgave: Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI)
In samenwerking met: Stichting C3
Copyright: VNCI
Tekst: L. Donk, drs. H. Ikinik, drs. J. Kappe en dr. J.W. van Spronsen
Ontwerp: Volta_thinks_visual, Utrecht
Basisontwerp beschikbaar gesteld door Koninklijke DSM NV

He
HELIUM 2
● luchtballon, -schip
○ gas: duikerfles
○ lektestgas, laser
● beschermgas lassen
● koelmiddel

Ne
NEON 10
○ reclameverlichting
○ laser
○ elektroonfitor
○ koelmiddel

Ar
ARGON 18
○ TL-buis
○ gasvanger, laser
● beschermgas lassen
○ geschromatografie

Kr
KRYPTON 36
○ TL-buis
○ gasvanger, laser
● beschermgas lassen
○ geschromatografie

Xe
XENON 54
○ UV-lamp, zonnebank
○ autobalpen
○ projectielamp
○ röntgenagnostiek
● röntgenbron

Rn
RADON 86
● aardsechoorvorteler